

ศึกษาการจัดการความปลอดภัยทางถนนของชุมชน กรณีศึกษาดำบล
ตาดควัน อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย

**A study of Community road safety management : A case study of Tad
Kwan Subdistrict Phaya Mengrai District Chiang Rai Province**

จักรนรินทร์ ศรีวิชัย

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการความปลอดภัยทางถนนของชุมชนในตำบลตาดควัน อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้นำชุมชนและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตาดควัน อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย และวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการแจกแจงความถี่ โดยผลการศึกษาพบว่า สภาพและปัญหาของการจัดการความปลอดภัย 1) ด้านผู้ขับขี่ คือมีการประชาสัมพันธ์ณรงค์การขับขี่ในชุมชนจากผู้นำชุมชน และหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องตามประกาศเสียงตามสายในหมู่บ้าน แต่คนในชุมชนยังไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร 2) ด้านยานพาหนะ คือมีการจัดตั้งด้านชุมชนเพื่อลดความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุในชุมชนและตั้งเตือนผู้ขับขี่ในการใช้ยานพาหนะที่ไม่มีไฟหน้าหรือท้ายรถ กระจกส่อง และขับขี่ด้วยความเร็ว ช่วงเวลากลางคืน แต่คนในชุมชนส่วนมากไม่ได้ใส่ใจดูแลยานพาหนะที่เสื่อมสภาพเพราะคิดว่าเป็นการสูญเสียค่าใช้จ่าย และ 3) ด้านถนนและสภาพแวดล้อม คือมีการแก้ไขจุดเสี่ยงโดยการติดตั้งป้ายสัญลักษณ์จราจร แต่ยังคงขาดงบประมาณในการดำเนินการ

คำสำคัญ : การจัดการความปลอดภัยทางถนน, ชุมชน

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุบัติเหตุทางถนนนับเป็นปัญหาสำคัญระดับโลกที่องค์การสหประชาชาติมุ่งแก้ไขปัญหามาอย่างต่อเนื่อง โดยประเทศไทยมีผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนสูงที่สุดเป็นลำดับที่ 9 ของโลก และเป็นหนึ่งในเอเชียและภูมิภาคอาเซียน (กระทรวงคมนาคม, 2565) โดยสถิติที่ผู้คนเสียชีวิตจากอุบัติเหตุเกิดจากการขับเร็วเกินอัตราที่กำหนด รองลงมาเกิดจากคนหรือรถตัดหน้ากระชั้นชิด และหลับใน (สถาบันนวัตกรรมและกรรมมาภิบาลข้อมูล, 2565) โดยมาตรการการจัดการความปลอดภัยในประเทศไทยที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เป็นการแก้ปัญหาในส่วนที่ยังไม่ใช้การป้องกันปัญหาเชิงรุกซึ่งส่งผลให้การดำเนินการเรื่องความปลอดภัยทางถนนในประเทศไทยยังไม่สามารถลดการเกิดอุบัติเหตุเท่าที่ควรจะเป็น

สถานการณ์อุบัติเหตุทางถนนในจังหวัดเชียงรายที่เกิดขึ้นในระยะ 3 ปีที่ผ่านมา พบว่าการเกิดอุบัติเหตุโดยส่วนใหญ่เกิดจากขับซี่ยานพาหนะที่เป็นมอเตอร์ไซด์ รองลงมาเป็นรถยนต์ ผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตเป็นคนในพื้นที่ มีอายุระหว่าง 20-49 ปี และสาเหตุที่เกิดอุบัติเหตุมากที่สุดคือการขับรถเร็วเกินอัตราที่กำหนด และคาดว่าสาเหตุส่วนหนึ่งที่เกิดอุบัติเหตุทางจราจรทางบกเกิดจากการขับซี่ยานพาหนะในช่วงเทศกาลสำคัญต่าง ๆ ได้แก่ เทศกาลปีใหม่ และเทศกาลท่องเที่ยวภายในจังหวัด เป็นต้น (ศุภโชค มาศปภรณ์, 2563)

อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย ถือเป็นอำเภอที่มีประชาชนอาศัยอยู่จำนวนมาก การคมนาคมส่วนใหญ่มีถนนเส้นหลักและถนนในหมู่บ้านมากมาย ถนนในหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก รองลงมาถนนลาดยาง และถนนดินลูกรังบดอัด นอกจากนี้ลักษณะถนนยังมีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุของคนในชุมชน เนื่องจากถนนเป็นหลุมและมีทางโค้งและยังไม่ได้รับการซ่อมแซมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (องค์การบริหารส่วนตำบลตาดควัน, 2565) ดังนั้นจึงเป็นปัญหาที่ควรแก้ไขอย่างเร่งด่วนเพื่อลดความเสี่ยงการเกิดอุบัติเหตุ ลดอัตราการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของคนในชุมชนทั้งในปัจจุบันและที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ดังนั้นในการศึกษานี้จึงมุ่งศึกษาสภาพและปัญหาของการจัดการความปลอดภัยทางถนนของชุมชนในตำบลตาดควัน อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย จากผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อหาข้อสรุปถึงสภาพและปัญหาของการจัดการความปลอดภัยในชุมชนที่เกิดขึ้น โดยผลจากการศึกษาจะสามารถนำข้อมูลไปใช้ในประกอบการปรับปรุง พัฒนาแผนการจัดการความปลอดภัยทางถนนเพื่อลดความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุ

ของประชาชนในชุมชนสำหรับผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เป็นรูปธรรมและสามารถลดการเกิดความเสียหายได้จริงทั้งในปัจจุบันและที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการความปลอดภัยทางถนนของชุมชนในตำบลตาตวน อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ศึกษาการจัดการความปลอดภัยทางถนนของชุมชน กรณีศึกษาตำบลตาตวน อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย ได้กำหนดขอบเขตโดยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับการเกิดอุบัติเหตุจราจร และแนวคิดการจัดการความปลอดภัยทาง ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ได้แก่ ผู้นำชุมชน จำนวน 9 คน และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตาตวน รวม 10 คน ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษานี้ระหว่างเดือนกันยายน ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2566 รวมเป็นระยะเวลา 3 เดือน

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการเกิดอุบัติเหตุจราจร

การเกิดอุบัติเหตุจราจร เป็นเหตุการณ์การใช้รถ ใช้ถนนที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้วางแผนหรือคาดคิดล่วงหน้าไว้ก่อนเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สิน ขั้บขี่ไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร ขั้บขี่รถตามใจตนเอง ก่อให้เกิดอุบัติเหตุเพิ่มขึ้น (เนตรนภา สร้อยแก้ว, 2563, หน้า 16) การใช้รถใช้ถนน รวมถึงการขั้บรถชนกัน อาจเกิดขึ้นจากการขาดความรู้ความชำนาญในการขั้บขี่ ไม่ปฏิบัติตามกฎจราจรหรืออาจขั้บขี่ตามใจตนเอง (ศุภชัย พัฒนศักดิ์ชัย, 2563, หน้า 8) รวมถึงการขั้บขี่อยู่ในสถานการณ์กับเพื่อนร่วมทางที่มีความไม่ปลอดภัยอันนำไปสู่ความบาดเจ็บพิการ และเสียชีวิตได้ (สุวัชชัย จารวัธน์, 2562, หน้า 6) โดยปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุจราจรทางถนนสามารถสรุปได้ดังนี้

สุรศักดิ์ เลหาพิบูลย์กุล และคณะ (2562, หน้า 17) ได้สรุปแนวคิดของแฮนดอนเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุจราจรทางถนน ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล คือ ผู้ขั้บขี่ คนโดยสาร คนเดินเท้า โดยผู้ขั้บขี่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุจราจรทางถนนมากที่สุด ปัจจัยยานพาหนะ ได้แก่ สภาพยางรถ เบรก ระบบสัญญาณไฟจราจร คันบังคับรถ รวมถึงอุปกรณ์เครื่องยนต์ไม่ครบ ปัจจัยด้านถนน ได้แก่ ความกว้างของช่องทางเดินรถ สิ่งกีดขวางที่อยู่ในช่องทางการเดินรถและไหล่ทาง ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจราจร และ ปัจจัยด้านการบังคับใช้กฎหมาย ด้านเศรษฐกิจกาญจน์ ทิพโอสถ (2562, หน้า 5) ได้กล่าวว่า ปัจจัยด้านคน

ปัจจัยด้านยานพาหนะ ปัจจัยด้านถนน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุจราจรทางถนน เช่นเดียวกันกับเนตรนภา สร้อยแก้ว (2563, หน้า 21) และอรรถพร มโนทัย (2558, หน้า 11) ได้สรุปสาเหตุที่สำคัญ 3 ประการที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ คือ คนยานพาหนะ ถนนและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้การศึกษาของปกรณ พิมพ์สังข์ (2563, หน้า 10) ได้กล่าวว่า สาเหตุการเกิดอุบัติเหตุจราจรมากที่สุด คือการขับรถเร็ว รองลงมาคือการขับรถระยะกระชั้นชิด นอกจากนี้ธรรมชาติ อาทิเช่น ฝนตกหนัก หมอกลงจัด ก็เป็นสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุได้เช่นเดียวกัน

แนวคิดการจัดการความปลอดภัยทางถนน

การจัดการความปลอดภัยทางถนน คือการทำให้กลุ่มบุคคลในองค์กรเข้ามาทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันขององค์กร การจัดการพื้นที่ การสรรบุคคลากร การนำหรือการสั่งการ วิธีการและการประเมินพื้นที่เสี่ยงที่ก่อให้เกิดอันตราย บังคับแก้ไขประเมินความเสี่ยง ป้องกันอุบัติเหตุทางถนนสำเร็จได้จะต้องให้ผู้ที่อยู่กับปัญหาและผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อมูลร่วมกันจนเกิดความตระหนักร่วมในปัญหา (อรรถพร มโนทัย, 2558, หน้า 30) และการใช้เทคนิคการลดอุบัติเหตุตรวจสอบความปลอดภัยทางถนน ตามแผนแม่บทความปลอดภัยทางถนน พ.ศ. 2565 - 2570 การดำเนินงานด้านความปลอดภัยทางถนนระดับโลก โดยแนวคิดนี้ต้องการเพิ่มขีดความสามารถของเครือข่ายที่ทำงานด้านความปลอดภัยทางถนนโดยเฉพาะเครือข่ายในระดับพื้นที่เป็นจุดเล็กๆ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในพื้นที่ยื่นๆ ต่อไปได้ โดยมีรายละเอียดได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 มุ่งเป้าลดการเสียชีวิตและบาดเจ็บสาหัสของผู้ใช้รถใช้ถนน ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกระดับมาตรฐานด้านความปลอดภัยของยานพาหนะ ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและการเดินทางที่ยั่งยืน และยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนารากฐานโครงสร้างการทำงานด้านความปลอดภัยทางถนน (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2566, หน้า 17)

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาการจัดการความปลอดภัยทางถนนของชุมชน กรณีศึกษาตำบลตาตาควัน อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย
2. ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเกิดอุบัติเหตุจราจร จัดการความปลอดภัยทางถนน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการความปลอดภัยทางถนนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. การสร้างแบบสัมภาษณ์ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล
4. สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ผู้นำชุมชน 10 คน
5. สรุปผลสัมภาษณ์และวิเคราะห์ผล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลตาดควัน อำเภอพญาเม็งราย จังหวัด เชียงราย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้นำชุมชนในตำบลตาดควัน อำเภอ พญาเม็งราย จังหวัด เชียงราย จำนวน 9 คน และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตาดควัน อำเภอพญาเม็งราย จังหวัด เชียงราย จำนวน 1 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้ศึกษาใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi –Structured interview) เป็น เครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์มี 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการความปลอดภัยทางถนนของชุมชน ตำบลตาดควัน อำเภอพญาเม็งราย จังหวัด เชียงราย มีรายละเอียดประเด็นที่การสัมภาษณ์ดังนี้

1. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุ ได้แก่
 - 1.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุภายในชุมชน
 - 1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุมากที่สุด
2. สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการความปลอดภัยกับผู้ขับขี่
3. สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการความปลอดภัยกับยานพาหนะ
4. สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการความปลอดภัยกับถนนและ

สภาพแวดล้อม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการวิจัยภาคสนามดังนี้

1. ประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้การให้ข้อมูลเพื่อการศึกษาโดย ชี้แจงรายละเอียดการศึกษาและวิธีการเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
2. ดำเนินการสัมภาษณ์ เตรียมสัมภาษณ์โดยการนัดหมาย วัน เวลา วันที่กับกลุ่มศึกษา การสัมภาษณ์ โดยเรียงคำถามตามโครงสร้างที่วางไว้โดยทำการบันทึกเสียงและจดบันทึกไปด้วยเพื่อสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นขณะทำการสัมภาษณ์ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้จากการ สัมภาษณ์อีกครั้งเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และบันทึกภาคสนามมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) โดยเรียงเรียง จับประเด็นที่สำคัญ สร้างข้อสรุปและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของ ตารางความถี่ อภิปรายข้อมูล และพรรณนาตามลักษณะข้อมูล

ผลการวิจัย

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุภายในชุมชน คือความประมาทของผู้ขับขี่ที่เกิดจากความประมาทจากการดื่มสุราและขับขี่ด้วยความเร็ว ยานพาหนะ และสภาพถนนและสัญลักษณ์จราจรตามลำดับ เมื่อพิจารณาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการจัดการความปลอดภัยทางถนนของชุมชน ตำบลตาตดวัน อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการจัดการความปลอดภัยทางถนนของชุมชน ตำบลตาตดวัน อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย

1.1 ด้านผู้ขับขี่ พบว่า ชุมชนมีการประชาสัมพันธ์รณรงค์การขับขี่ในชุมชนจากผู้นำชุมชน และหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องตามประกาศเสียงตามสายในหมู่บ้าน รองลงมาจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในหมู่บ้านเพื่อให้สามารถขับขี่ยานพาหนะได้อย่างระมัดระวังและความหมายของสัญลักษณ์ มีการประชุมหมู่บ้าน และจัดให้ความรู้แก่ประชาชนที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ ตามลำดับ

1.2 ด้านยานพาหนะ พบว่า ชุมชนมีการจัดการมีการจัดตั้งด้านชุมชนเพื่อลดความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุในชุมชนและตั้งเตือนผู้ขับขี่ในการใช้ยานพาหนะที่ไม่มีไฟหน้าหรือท้ายรถ กระจกสอง และขับขี่ด้วยความเร็ว ช่วงเวลากลางคืน รองลงมาให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลยานพาหนะที่เสื่อมสภาพเพื่อให้ใช้งานได้อย่างปลอดภัย และบางชุมชนไม่มีการดำเนินการใดๆ ตามลำดับ

1.3 ด้านถนนและสภาพแวดล้อม พบว่า ชุมชนได้แก้ไขจุดเสี่ยงโดยการติดตั้งป้ายสัญลักษณ์จราจร เช่น ป้ายลดความเร็ว ป้ายเตือน ป้ายแนะนำ ให้สามารถมองเห็นได้ชัดเจนขณะขับขี่ยานพาหนะ รองลงมาตัดต้นไม้และหญ้าริมทางรวมถึงสิ่งกีดขวางอื่นๆ ที่มีผลต่อทัศนวิสัยในการขับขี่ และแก้ไขปัญหาน้ำยางตกพื้นถนนทำให้ถนนลื่น ตามลำดับ

2. ปัญหาของการจัดการความปลอดภัยทางถนนของชุมชน ตำบลตาตดวัน อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย

2.1 ด้านผู้ขับขี่ พบว่า คนในชุมชนบางส่วนที่มีความรู้และทราบกฎของจราจรแต่ก็ยังฝ่าฝืน เช่น ขับรถย้อนศร ขับรถไม่ได้อยู่ในเลนทางเดินรถของตนเอง และขับขี่ด้วยความเร็วแม้อยู่ป้ายจำกัดความเร็วอยู่บนทางถนน เป็นต้น รองลงมาคนในชุมชนบางส่วนไม่เข้าใจความหมายของสัญลักษณ์จราจร เด็กเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ยังขับขี่ยานพาหนะในหมู่บ้านจึงยังเสี่ยงที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ และผู้สูงอายุที่ยังใช้ขับขี่ยานพาหนะบางส่วนมความบกพร่องทางการมองเห็นจึงทำให้เห็นป้ายสัญลักษณ์การจราจรซึ่งเสี่ยงมากต่อการเกิดอุบัติเหตุตามลำดับ

2.2 ด้านยานพาหนะ พบว่า คนในชุมชนให้ความเห็นไปในทิศทางเดียวกับว่าไม่ได้ใส่ใจดูแลยานพาหนะที่เสื่อมสภาพ เนื่องจากคิดว่าเป็นการสูญเสียค่าใช้จ่ายหากต้องซ่อมแซม และเน้นการใช้งานมากกว่า

2.3 ด้านถนนและสภาพแวดล้อม พบว่า ชาวตำบลประมาณในการดำเนินการ เช่น ตัดหญ้าหรือต้นไม้ขนาดใหญ่ข้างถนน ซ่อมแซมถนนที่สึกหรอเป็นหลุม รองลงมา ชาวตำบลมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน เช่น ไม่ได้ได้รับความร่วมมือในการช่วยกันสอดส่องดูแลสภาพแวดล้อมที่ทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุเท่าที่ควร และประชาชนในหมู่บ้านบางส่วนเป็นชนเผ่าและใช้ภาษาชนเผ่าเป็นหลักทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจ ตามลำดับ

อภิปรายผล

ประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการจัดการความปลอดภัยทางถนนของชุมชน ตำบลตาตดวัน อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย

1.1 ด้านผู้ขับขี่ ชุมชนมีการประชาสัมพันธ์รณรงค์การขับขี่ในชุมชนจากผู้นำชุมชนเนื่องจากเป็นวิธีการเบื้องต้นในการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และทำให้คนในชุมชนได้รับข่าวสารที่เร็วที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของนฤพน ดามพ์สุกรี (2560) ได้ศึกษาเรื่องการตรวจสอบความปลอดภัยทางถนนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาทางหลวงท้องถิ่นสายชย.ถ 1 - 0001 แก้งคร้อ - ท่ามะไฟหวาน พบว่า การประชาสัมพันธ์และจัดการอบรมเป็นวิธีการดำเนินการเบื้องต้น เช่นเดียวกันกับการศึกษาของฮิโรกิและคณะ (Hiroki et al., 2023, p. 2) ได้ศึกษาเรื่อง Utilization of the information sharing road safety measure in developing Countries: Case study of Suphanburi, Thailand พบว่า การดำเนินการ “มาตรการแบ่งปันข้อมูลความปลอดภัยทางถนน” ให้ประสบผลสำเร็จนั้นจำเป็นต้องมีความต่อเนื่องและความสม่ำเสมอ การศึกษาดังกล่าวทำให้เห็นได้ว่าการประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์นั้นต้องทำอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของข่าวสารที่ได้รับ

1.2 ด้านยานพาหนะ ชุมชนมีการจัดตั้งด้านชุมชนเพื่อลดความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุในชุมชนและตักเตือนผู้ขับขี่ในการใช้ยานพาหนะที่ไม่มีไฟหน้าหรือท้ายรถ กระจกส่องและขับขี่ด้วยความเร็ว ช่วงเวลากลางวัน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากชุมชนมีพื้นที่กว้างขวางนอกจากการสัญจรในตอนกลางวันแล้ว การสัญจรโดยใช้ยานพาหนะที่เสื่อมสภาพในตอนกลางวันเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุอย่างมาก ดังนั้นการตั้งด้านชุมชนจึงเป็นวิธีที่จะช่วยให้ลดความเสี่ยงและให้คนในชุมชนตระหนักถึงความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นได้ โดยการดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการความปลอดภัยทางถนนตามแผนแม่บทความปลอดภัยทางถนน พ.ศ. 2565

– 2570 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การยกระดับมาตรฐานด้านความปลอดภัยของยานพาหนะโดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ ยกระดับมาตรฐานด้านความปลอดภัยของรถจักรยานยนต์และอุปกรณ์ส่วนควบพร้อมกับการให้ความรู้ด้านมาตรฐานรถจักรยานยนต์และการใช้งานอย่างปลอดภัย และส่งเสริมความตระหนักรู้เกี่ยวกับมาตรฐานยานยนต์และการใช้งานที่ถูกต้อง

1.3 ด้านถนนและสภาพแวดล้อม ชุมชนได้แก้ไขจุดเสี่ยงโดยการติดตั้งป้ายสัญลักษณ์จราจร เช่น ป้ายลดความเร็ว ป้ายเตือน ป้ายแนะนำ ให้สามารถมองเห็นได้ชัดเจนขณะขับขี่ยานพาหนะ เนื่องจากพื้นที่ในหมู่บ้านบางแห่งยังเป็นพื้นที่ภูเขาสภาพของถนนทรุดโทรม รวมถึงยังมีทางโค้ง ทางแคบจำนวนมาก อีกทั้งจำนวนสัญลักษณ์การจราจรที่มีไม่มากนัก จึงยังคงต้องได้รับการแก้ไขจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการศึกษาของโยชิและคณะ (Joshi et al., 2014, p. 112) ได้ศึกษาเรื่อง Road Traffic Accidents in Hilly Regions of Northern India: What has to Be Done พบว่า ในรัฐอุตตราขัณฑ์ของประเทศอินเดีย ที่มีลักษณะเป็นภูเขาทางตอนเหนือ มักเกิดอุบัติเหตุจากคุณภาพของถนนทางหลวงที่ทรุดโทรมและมีโซนอันตรายซึ่งมีสาเหตุมาจากการออกแบบถนน การตีเส้นถนน การสร้างไหล่ทางคับแคบ การมีโค้งหักศอก มีการจัดวางสัญญาณไฟไม่เหมาะสม เช่นเดียวกัน

2. ปัญหาของการจัดการความปลอดภัยทางถนนของชุมชน ตำบลตาตวน อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย

2.1 ด้านผู้ขับขี่ คือ คนในชุมชนบางส่วนที่มีความรู้และทราบกฎของจราจรแต่ก็ยังฝ่าฝืน เช่น ขับรถย้อนศร ขับรถไม่ได้อยู่ในเลนทางเดินรถของตนเอง และขับด้วยความเร็วแม้จะอยู่ป้ายกำจัดการเร็วอยู่บนทางถนน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากกฎหมายการจราจรยังไม่มีควมเข้มงวดมากพอ และการขับขี่ด้วยความเร็วยิ่งเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ โดยแนวคิดของดนัย เรืองสอน (2565) ได้กล่าวว่า การใช้ความเร็วสูงในการขับขี่ย่อมส่งผลกระทบต่อทางด้านลบ เนื่องจากการใช้ความเร็วสูงในการขับขี่เป็นการเพิ่มโอกาสของการเกิดอุบัติเหตุ และยิ่งใช้ความเร็วสูงมากขึ้นเท่าไร ความรุนแรงในการเกิดอุบัติเหตุจะยิ่งเพิ่มมากขึ้นตาม ซึ่งการขับขี่ด้วยความเร็วที่สูงขึ้นจะส่งผลให้ระยะทางที่ต้องการสำหรับการประมวลผลและตอบสนองของผู้ขับขี่และระยะหยุดรถเพิ่มมากขึ้น มุมมองและทัศนวิสัยในการมองเห็นด้านหน้าของผู้ขับขี่จะลดลงซึ่งจะทำให้เกิดอุบัติเหตุอย่างแน่นอน

2.2 ด้านยานพาหนะ คือ คนในชุมชนไม่ได้ใส่ใจดูแลยานพาหนะที่เสื่อมสภาพ เพราะคิดว่าเป็นการสูญเสียค่าใช้จ่ายหากต้องซ่อมแซมและเน้นการใช้งานมากกว่า แต่หากคนในชุมชนร่วมกันตระหนักถึงความสูญเสียที่จะเกิดขึ้นก็จะช่วยลดความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุซึ่งถือว่าเป็นการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในชุมชนได้อีกทางหนึ่ง โดยการศึกษาของลลิต กิจสมัคร (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการความปลอดภัยทางถนนกับความร่วมมือของประชาชน ศึกษากรณีในเขตตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ได้พบว่า การจัดการความปลอดภัย

ทางถนนกับความร่วมมือของประชาชนทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม และความร่วมมือของประชาชนมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างมากในการจัดการความปลอดภัยทางถนน นอกจากนี้ การศึกษาของนวพร จารุมณี (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการความปลอดภัยการจราจรทางถนนเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ควรมีการดำเนินการเกี่ยวกับสภาพยานพาหนะที่ไม่พร้อมใช้งานและการใช้ยานพาหนะผิดประเภท

2.3 ด้านถนนและสภาพแวดล้อม คือ การขาดงบประมาณในการดำเนินการ เช่น ตัดหญ้าหรือต้นไม้ขนาดใหญ่ข้างถนน ซ่อมแซมถนนที่สึกหรอเป็นหลุม ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดจึงชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถจัดการสภาพแวดล้อมให้มีความปลอดภัยได้ตลอดเวลา จึงดำเนินการเป็นบางพื้นที่เท่านั้น โดยการศึกษาของนฤพน ดามพ์สุกรี (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การตรวจสอบความปลอดภัยทางถนนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาทางหลวงท้องถิ่นสาย ชย.ถ 1 - 0001แก้งคร้อ - ท่ามะไฟหวาน พบว่า สภาพพื้นถนนเป็นหลุมยุบตัวเป็นช่วงๆ ตลอดสายทางส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหางบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด หากช่วยกันดูแลรักษาสภาพทางที่ใช้ปัญหาความรุนแรงและความเสี่ยงอันตรายจากอุบัติเหตุจะสามารถลดระดับลงจากความเสี่ยงสูงถึงระดับปานกลางและระดับต่ำ หากพิจารณาถึงการเพิ่มขึ้นของคนในชุมชนรวมถึงความต้องการคมนาคมผ่านถนนของชุมชนย่อมมีโอกาสเสี่ยงสภาพถนนจะชำรุดมากขึ้นจากการขับขี่ยานพาหนะเพื่อสัญจรผ่านไปมา โดยการศึกษาของจาเด, ลิลิส และ ซาฮะลาห์ (Gde, Lilis, and Zaharah, 2023, p. 47) ได้ศึกษาเรื่อง Traffic accidents and road safety analysis in Bogor city, Indonesia พบว่า เมื่อการเติบโตของประชากรและความจำเป็นในการคมนาคมขนส่งมีเพิ่มขึ้นในขณะเดียวกันจำนวนอุบัติเหตุก็จะเพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องลดอุบัติเหตุจราจรเพื่อป้องกันโอกาสที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดการความเสี่ยงทางถนนของชุมชนในด้านของถนนและสิ่งแวดลอม ควรให้ประชาชนทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลสอดส่องปัญหาของถนนและแจ้งผู้นำชุมชนเพื่อให้ช่วยประสานงานแจ้งปัญหาไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยเร็วที่สุดเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้นและลดการเกิดอุบัติเหตุซ้ำในพื้นที่

2. การจัดการความปลอดภัยผ่านการประชาสัมพันธ์ ควรมีการจัดการจัดอบรม การประชุมประจำเดือน และมีการประเมินและติดตามผลของการดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยการใช้การสื่อสารแบบสองทางจะช่วยให้ผู้นำชุมชนมีข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการปรับปรุงแก้ไขการจัดการความปลอดภัยในชุมชนให้มีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

3. ปัญหาการจัดการความปลอดภัยทางถนนสาเหตุหลักมาจากการขาดงบประมาณสนับสนุนซึ่งชุมชนไม่สามารถบริหารจัดการได้ในทุกเรื่อง แม้ในอนาคตจะมีการแก้ไขจุดเสี่ยง

โดยการติดตั้งป้ายสัญลักษณ์จราจร บ้ายลดความเร็วให้เห็นได้ชัด เส้นกำกับถนนแบ่งเลนอย่างชัดเจน และกำจัดน้ำยางพาราบนพื้นถนนตามความต้องการของคนในชุมชนแล้ว การสร้างแรงกระตุ้นประชาชนให้รู้สึกตื่นตัวเกี่ยวกับการตระหนักถึงความสำคัญของการลดการเกิดอุบัติเหตุผ่านการทำกิจกรรม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงคมนาคม. (2564). รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์อุบัติเหตุทางถนนของกระทรวงคมนาคม พ.ศ. 2564. สืบค้นเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2566, จาก https://www.otp.go.th/uploads/tiny_uploads/PDF/2565-09/25650919-ReportExcident-2565.pdf
- กิตติพงษ์ โพร้มาตย์. (2563). การจัดการความปลอดภัยทางถนนโดยการมีส่วนร่วม กรณีศึกษา โรงเรียนเทศบาล 1 วัดเทพมงคล เทศบาลเมืองอำนาจเจริญ. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 3(2). 11-20.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กระทรวงมหาดไทย. (2566). แผนแม่บทความปลอดภัยทางถนน พ.ศ. 2565 - 2570. สืบค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2566, จาก https://backofficeminisite.disaster.go.th/apiv1/apps/minisite_roadsafety/192/sitedownload/7377/download?TypeMenu=MainMenu&filename=ae8bb42b9a0f7d84a7879ec8da8a4a36.pdf
- दनัย เรืองสอน, บุษริน เฟิงบุญ, กานต์ สินสืบผล, พิพัฒน์ ชื่นสุขจิตต์, กฤษดา พงษ์ประเสริฐ, กฤษฎี จ่างตระกูล และ สิริมา ทองอมร. (2565). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการความปลอดภัยทางถนน: กรณีศึกษาชุมชนทองเอน. บทความการประชุมวิชาการวิศวกรรมโยธาแห่งชาติ ครั้งที่ 27. สิงหาคม.
- นวพร จารุมณี. (2561). การจัดการความปลอดภัยการจราจรทางถนนเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. (วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตรบัณฑิตวิทยาลัย.
- นฤพน ดามพ์สุกรี. (2560). การตรวจสอบความปลอดภัยทางถนนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาทางหลวงท้องถิ่นสายชย.ถ 1-0001แก้งคร้อ – ท่ามะไฟหวาน. (วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, สาขาวิชาการบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค.
- เนตรนภา สร้อยแก้ว. (2563). ปัจจัยที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุจากการใช้รถจักรยานยนต์: กรณีศึกษานักเรียนอาชีวศึกษาสถานศึกษาตัวอย่าง จังหวัดสระบุรี. (วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตร

มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการ และการผลิต.

- ปกรณ พิมพ์สังข์. (2563). *ปัญหาอุบัติเหตุจราจรทางบกในมหาวิทยาลัยนเรศวรและพื้นที่โดยรอบ*. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร, สาขาวิชา ภูมิศาสตร์.
- ปิยนุช ภิญโย, กิตติภูมิ ภิญโย, กล้วยไม้ ธิพรพรรณ และประภัสสรี ชาวงษ์. (2565). การพัฒนา รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการป้องกันอุบัติเหตุทางถนนตำบล บ้านเปิด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. *บทความพยาบาลสารมหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 49(1), 160-175.
- มิตร สารัตน์. (2565). การพัฒนารูปแบบการจัดการความปลอดภัยทางถนน โดยใช้ระบบและ กลไกของคณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการความปลอดภัยทางถนนอำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางสุขภาพ*, 3(1), 161-174.
- ลลิต กิจสมักร. (2559). *การจัดการความปลอดภัยทางถนนกับความร่วมมือของประชาชน ศึกษากรณีในเขตตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม*. (การศึกษาระดับปริญญาโท วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์. วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ.
- ศุภชัย พัฒนศักดิ์ชัย. (2563). *ปัจจัยการสร้างความปลอดภัยกับสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุในการใช้รถจักรยานยนต์ของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด*. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐ และภาคเอกชน.
- ศุภโชค มาศปกรณ. (2563). *สถานการณ์อุบัติเหตุทางถนนในจังหวัดเชียงราย*. สืบค้นเมื่อ 28 ธันวาคม 2566, จาก <http://49.231.15.21/crhfileload/upload/files/TEAF256309240950068060.pdf>
- เศรษฐกาญจน์ ทิพโอสถ. (2562). *การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุจราจรบนท้องถนน กรณีศึกษา ถนนสุขุมสารรังสรรค์ เขตเทศบาลนครหาดใหญ่*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, สาขาวิชาบริหารธุรกิจ.
- สถาบันนวัตกรรมและกรรมาภิบาลข้อมูล. (2565). *สถิติมูลเหตุการเกิดอุบัติเหตุ*. สืบค้นเมื่อ 5 พฤศจิกายน 2566, จาก <https://digi.data.go.th/showcase/accident-on-thai-roads>
- สุวัธชัย จารวรินทร์. (2562). *การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการขับ รถจักรยานยนต์ของพนักงานบริษัท ในเขตนิคมอุตสาหกรรมเวลโกรว์ จังหวัด ฉะเชิงเทรา*. บทความวิชาการค้นคว้าอิสระมหาวิทยาลัยรามคำแหง. สืบค้นเมื่อ 28 ตุลาคม 2566, จาก <http://www.vl-abstract.ru.ac.th/index.php/abstractData/viewIndex/145>

- สุรศักดิ์ เลหาพิบูลย์กุล และคณะ. (2562). คู่มือการสอบสวนคดีอุบัติเหตุทางถนน. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มิตรภาพการพิมพ์และสตีวดีโอ.
- อรรถพร มโนทัย. (2558). แนวทางการจัดการความปลอดภัยบนท้องถนนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่างาม อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี. (สารนิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ภาควิชาการพัฒนารัฐบาลชุมชน.
- องค์การบริหารส่วนตำบลตาตวัน. (2565). แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565). สืบค้นเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2566, จาก <https://tadkhwang.go.th/?View=readnews &ID=755>
- Gde, N. P., Lilis S. M., & Zaharah, M. Y. (2023). Traffic accidents and road safety analysis in Bogor city, Indonesia. *Journal of the Malaysian Institute of Planners*, 21(4), 47-60.
- Hiroki K., et al. (2023). Utilization of the information sharing road safety measure in developing Countries: Case study of Suphanburi, Thailand. *Case Studies on Transport Policy*, Volume 11(1), 1-22. DOI: 10.1016/j.cstp. 2023.100951
- Joshi A. K., et al. (2014). Road traffic accidents in hilly regions of northern India: What has to be done. *World J Emerg Med*, 5(2), 112–115. DOI: 10.5847/wjem.j.issn.1920-8642.2014.02.006